

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

4. Quo iure, diuino ne, an Canonico Episcopi, ac Parochi in suis Ecclesiis
assiduo adesse debeant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

Ex dictis constat, si primum beneficium simplex ad vitam Clerici non sufficiat, & alterum obtineatur, ita ut ex ambobus beneficiis Clericus commodè sustentetur, debere beneficiarium in utroque per se, vel per alium in Ecclesia feruere: nisi utrumque sit ex numero eorum, quæ id ministerium vsu, & consuetudine non requirunt: qualia sunt Præstimonium, vel Præstimonialia portiones.

Quarto queritur, An consuetudine licite fieri queat, ut qui Canonicatus, vel portiones in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegialibus habent, liberi sint ab assidua in Ecclesiis quibus sunt addicti, præsentia? Respondeo, ante Concilium quidem Tridentinum fuisse vsu receptum alicubi, ut hi Beneficarii à suis Ecclesiis absentes. *Glossa in cap. cum omnes, de Constitut. Et ibi Panorm. Et alii. Innoc. in c. cum dudum, de preben. Glossa in Clem. gratia, de rescrip. Et in c. gratia, de rescrip. in 6.* atin Concilio Tridentino sess. 24. c. 12. de reformat. præceptum est, ne prædicti Beneficarii ultra tres menses à suis Ecclesiis absint, nihil obstantibus statutis vel consuetudinibus. Vnde Concilium consuetudines huiusmodi abrogauit: & nihilominus sunt, qui dicant, progressu temporis vsu posse introduci, ut Canonici à præsentia in suis Ecclesiis vacationem habeant, quia ius Canonicum consuetudine, vel ex toto, vel ex parte tolli potest. Bene tamen consultum erit Ecclesiis, quando cuius Pontificum præcipiet ut Canonici, & qui portiones habent, in Ecclesiis Cathedralibus, & collegialibus assidui commorentur, ut eis per se ipsos, non per Vicarios inferuiant, qualibet consuetudine contraria penitus abrogata.

Quinto queritur, An Canonici, & qui portiones habent, debeant non solum interesse diuinis officiis, sed etiam in choro cantare, cum diuina officia persoluuntur? De hac questione suo loco diximus, cum de officio diuino tractarem, 10.1.

C A P. IV.

Quo iure, diuino ne, an Canonico, Episcopi, ac Parochi in suis Ecclesiis assiduo adesse debeant.

Primo queritur, An Episcopi, & Parochi Ecclesiis Parochiales habentes, non solum Canonico iure, sed etiam diuino in suis Ecclesiis residere cogantur? Tota questio in eo versatur, An Episcopi, & Parochi, quibus imposta est animarum cura, proprie, & stricte sumpta, hoc est, cum onere, & obligatione administrandi sacramenta, & verbum diuinum annuntiandi, & sacrificium offerendi pro ouibus, iure diuino residere compellantur?

In Tridentina Synodo inter Theologos, & iuris Pontificii Doctores fuit hæc controuersia diu, multumque agitata. Duæ olim fuerunt sententiæ: ante Concilium Tridentinum; quarum prima negabat: fuitque Ambrosii Catharini in opusculo de residentia, & Albiniani in tractatu de residentia; hæcque isti auctores rationibus permouebantur. Primum quia Dioceses, & Parochiæ non sunt à Christo Domino erectæ, constitutæ, & diuise, sed solum ab Ecclesiis, & Pontificibus Romanis. Deinde, quia nullum exat in sacris literis diuinum iussum, quo præcipiatur Episcopis, Parochis, uti suis Ecclesiis per se ipsos inferuiant, sed tantum, ut commissum sibi populum pascant: at pascere, vel per se ipsos, vel per alios eodem modo possunt. Item, si tale quippiam à Christo Domino esset mandatum, non posset Romanus Pontifex, eius laxato rigore, facultatem concedere, ut Episcopi, & Parochi ab Ecclesiis absint: at multæ sunt causæ, ob quas Papa Episcopos, & Parochos hæc lege soluit. Quid item impedit, quo minus Episcopi, & Parochi absentes, per Vicarios in sui locum successores Ecclesiis inferuiant. Nam sæpe contingit, ut diocesis sit amplissima, ita ut ab vno pastore gubernari, & regi commodè nequeat. Postremo alicubi est vsu receptum, ut Episcopales habeat aliquas suæ ditioni, & curæ subiectas Parochiales Ecclesias, quæ sunt ipsius mensæ perpetuo con-

iunctæ, quibusque propterea seruit per Vicarios perpetuos, vel etiam ad nutum reuocabiles in ipsis Parochialibus Ecclesiis constitutos.

Secunda sententia affirmat episcopos, & Parochos in suis Ecclesiis iure diuino ad residendum compelli. Ita Caietanus secunda secunda, quest. 185. artic. 5. Sotus lib. de iustitia 1 p. 9. art. 1. Couarr. lib. 3. Variarum resolu. cap. 13. Et Nauarr. in Manuali cap. 25. num. 121. Atque hæc sententia vera, & certa mihi videtur. Et id dicendum omnino est, quod habet Concil. Trident. sess. 23. cap. 1. de reformat. vbi sic legimus: *Cum præcepto diuino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissæ est, oues suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, & reliqua.* Et postea subiicit idem Concilium: *Quæ omnia nequaquam ab eis præstari, & impleri possunt, qui gregi suo non inuigilant, neque assunt, sed mercenariorum more deferunt.*

Sciendum vero est, in hac questione iuris diuini appellatione, ut docet Sor. loco citato intelligi id, quod licet in sacris literis expressim constitutum non sit: necessario tamen, & euidenter colligitur ex his, quæ sacra litera tradiderunt. Quare in eo tota hæc controuersia sita est, An eo ipso quo episcopi, & Parochi Ecclesiarum pastores creati sunt, in suis Ecclesiis perpetuo commorari, & adesse cogantur? Item, An ex illo Christi Domini mandato, quod dictum est Petro, *Pasce oues meas, & agnos meas,* & in Petro dictum est, omnibus Ecclesiarum pastoribus: necessario, & aperte concludatur, eos in suis Ecclesiis præsentem esse debere. Et profecto ita concludi videtur. In pastore enim propria cura, labor, opera, industria personæ requiritur: Pastor enim suas oues cognoscit, & deducit ad pascua, & ipsæ oues sui pastoris vocem audiunt. Pastor itidem prætere debet gregem suum, pecoris sui vultum agnoscere: oues suas nominatim vocare, inuiter, aspicere. Mercenarius autem, & qui non est pastor, cuius non sunt oues propriæ, vidit lupum venientem, & dimittit oues, & fugit, & lupus rapit, & dispergit oues.

Nec pastoris tantum est sacrificia pro ouibus offerre, diuinum verbum annunciare, sacramenta conferre, quæ factis omnia possit per alium præstare: sed gregi suo inuigilare, assistere, oues etiam inuisere, earum vultum agnoscere, eas nominatim vocare, eas sua præsentia consolari, bonorum operum, vitæque exemplo, ad virtutis officium promouere: quod infirmum est, consolidare, (ut Dominus dixit apud Ezechielum,) quod contractum est, alligare: & quod abiectum, reducere, & quod perierat, requirere: quæ muera, & officia præstare per alium commode nequeunt.

Instruitur miles ut per se militet, personæ enim industria queritur. Instruitur nauis gubernator, gregis pastor, domus ianitor, quia in his personæ fidei, curæ, diligentia, auctoritas exigitur: recte Salomon: *Diligenter, inquit, agnosce vultum pecoris tui, tuosque greges considera.*

Liber quoque Ecclesiasticus: *pecora tibi sunt: attende illis:* & vulgo pro uerbo dicitur: *Oculus domini impinguit equum.* Item episcopus docet Apostolus: *Pasce, qui in uobis est, gregem Dei:* in uobis, inquit, id est, qui inter uos est. Vnde consequens est, ut consuetudine fieri non possit, ut Beneficarius proprie, & stricte curam habens, absit à sua ecclesia, & nihilominus lucrificat fructus sui beneficii. *Hosianf. Panormit. Et alii in c. Cum omnes, de constitut. Caietan. in suum. verbo, beneficium Ecclesiasticum,* & id ratione conuincitur, quia consuetudo quæ est contra ius diuinum, vel naturale, est corruptela, & eo est gratius peccatum, quo diuertitur.

Hinc autem non continuo fit, ut recte docet Sor. lib. 10. de iust. 9. art. 4. ut Papa non possit iustus ex causis potestatem facere episcopo, & Parocho, ut à sua absint ecclesia. Nam iuris diuini est, ut votum, vel promissum exoluas, iussum ferues, depositum reddas: & tamen in his potest Romanus Pontifex certis ex causis aliquos hoc iure soluere. Paulus Apostolus Timotheum certæ ecclesiæ episcopum à se delectum & creatum, communis boni causa,

ad alias interdum mittebat Ecclesias: hoc enim recta ratio, & ordo charitatis expofcit, vt communis falus priuatae præferatur. Et cum ambigitur, potiorne fit boni communis ratio, an priuati tunc ad Romanum Pontificem pertinet, quod dubium est declarare, & in caufa alioqui dubia, & controuerfa, commune bonum priuato anteferre.

Dices: Si iuris diuini est, vt Epifcopi, & Parochi fuis Ecclefiis per feipfos inferuiant: ergo, cum Papa facultatem concedit, vt abfint ab Ecclefiis iuris rigorem non relaxat, fed declarat: ac proinde nulla est in hac parte indulgentia, quæ vulgo dicitur difpenfatio Pontificis, fed iuris tantum interpretatio. Refpondeo, in hoc totam esse inter nos, & primæ fententiæ auctores, controuerfiam. Illi enim tantum iuris Canonici esse contendunt, vt Parochi, & Epifcopi per feipfi in Ecclefiis inferuiant, ex qua re duo deinde colligunt: vnum: poffe Papam fuo nutu, iuris Canonici rigorem remittere: alterum, facultatem alicui Epifcopo, vel Parocho, Papæ auctoritate abfque iufta, & debita caufa concessam, ne in fua Ecclefia commoretur, ratam, & firmam esse, quamuis in dando Papa peccauerit.

Nos vero longe alia duo volumus: Alterum: Non poffe Papam fuo arbitratu huius legis rigorem, gratia alicui laxare: poffe tamen iuftis de caufis, his videlicet, quas recta ratio, & lex charitatis præfcripferit, hunc vel illum hac lege foluere: Alterum, fi abfque iuftis caufis hanc legem gratia alicuius laxauerit, non folum peccare, fed indulgentiam & facultatem contra ius factam, nullius momenti esse fecundum confcientiam: tamen in foro iudiciali vim habeat: quia fine iuftis caufis ius diuinum, Papæ auctoritate folui, & laxari non poteft: quemadmodum dici folet de voti, & iurifurandi vinculo, vt est communis omnium opinio, quam habet Socus, lib. 10. de iurifit. q. 3. ars. 4. Iuftis tamen de caufis laxare poteft hoc ius diuinum, & difpenfari per materiæ mutationem, vt in votis & iuramentis fit.

Secundo quaeritur, An omnes beneficiarii, qui curam animarum exteriorem habent dumtaxat, qua nimirum poffunt vifitare, corrigere, excommunicare, fufpendere, interdiceret: quæ cura dicitur iurisdictionis, citra administrationem sacramentorum, iuxta id, quod habetur in cap. Dudum 2. de electione, iure diuino debeant in fuis Ecclefiis refidere?

Meo iudicio, eo ipfo, quo est illis commiffa & tradita cura Ecclefiarum, coguntur in eis præfentes adesse, ficut gubernator naus in naui, & dux belli in bello, & Præfes, ficut Præfatus Prouinciæ, vel domus, in prouincia, vel domo; vnde ratione muneris, & officii fui refidere debent, ac proinde iure natural, quod ipfa officii ratio præfcribit.

Si roges, An decreto Concilii Tridentini feff. 6. c. 1. cogantur ii, qui talem curam iurisdictionis habent, in fuis Ecclefiis refidere? Non videntur in illo decreto comprehendendi: quoniam in eo decreto. Et feff. 6. cap. 1. ait, hoc ius etiam Angelicis humeris esse formidandum: & mandat, vt pastores attendant, vigilent, affiftant, pascant sacramentorum administratione, verbi diuini prædicatione, & bonorum operum exemplo: & ne per tempus Aduentus, Quadragesimæ, & certarum quarundam aliarum celebratarum folemnium abfint.

Item quia feff. 23. c. 1. poenam diuerfam itrogat Beneficiariis curam animarum habentibus, ab ea, quam constituit feff. 24. c. 12. Archidiaconis, & aliis dignitatibus iurisdictionem habentibus. Quicquid fit de Concilio: faltet in Constitutione Pii Quarti edita de refidentia pastorum, comprehenduntur.

Si iterum quaeras, Quo iure Canonici, Portionarii, & alii Beneficiarii nullam curam animarum habentes refidere in fuis Ecclefiis cogantur? Refpondeo, quicquid fit de diuino: debent iure Canonico refidere: vt conftat ex multis Ecclefiæ decretis in toto titulo, de Cleric. non refid. & ratio naturalis nonnihil id fualet: nam beneficium da-

tur propter Officium, faltet si Ecclefia ministerio, & opera, & industria, ac diligentia indiget beneficiari: ratio naturalis præcipit vt beneficiarius refideat, & in Ecclefia inferuiat.

Tertio quaeritur, Quibus ex caufis poffit Romanus Pontifex facultatem concedere Epifcopo, vel Parocho, vel cuius alteri curam animarum habentis, in quibuslibet aliis, qui in fuis Ecclefiis iure communi refidere coguntur, vt ab Ecclefiis abfint? Refpondeo, Ioannem Seluam, tracta. de benef. par. 4. q. 6. quatuor, & viginti caufas enumerare: fed nos eas polumus ad pauciores recto ordine reuocare, cum Nauarro in Manuali, c. 25. num. 12. 1.

Primum referam eas, quibus Epifcopi & Parochi, & alii curam animarum habentes abesse querunt indulgentia Papæ, deinde alias, quibus Canonici, & ij, qui portiones habent in Ecclefiis Cathedralibus, vel collegiatis, legitima difpenfatione poffunt abesse.

Prima caufa est: Quando cum que abfentia est ob bonum Christianæ religionis, vel ipsius Ecclefiæ, cui Epifcopus, vel Parochus præest, neceffaria, vel euidenter vtilis, & Ex part. 2. de Cler. non refid.

Secunda: Quando quis ad quinquennium in Theologiae ftudium fuam operam confect. cap. vlt. de Magiftr. & idem iuris est, si quis ad quinquennium in iure Canonico addifcendo ftudium colloct. Archidiacon. cap. 2. de priuileg. in sexto. Ioan. Andre. Abbas, Et alii cap. vltim. de magiftr. & hanc caufam ius ipsum approbat, & concedit: nec requiritur auctoritas Epifcopi, vt docet Rebuffus loco citato, num. 25. Nauarr. in Manuali, in cap. 25. num. 12. & Gloffa cap. vlt. de magiftr. Nec vltra quinquennium Epifcopus poteft abfentiam permittere, & irrita est licentia impetrata. Quinquennium autem primo incipit computari a die, quo beneficiarius cepit iteris operam dare.

Tertia caufa est: Quando quis in fcholis Theologiam publice docet, eodem capitulo vlt. de magiftr. & idem est, si ius Canonicum publice interpretetur, vt communis tradit opinio. Hanc etiam caufam ius ipsum commune approbat, & confirmat, vt ait Nauarr. loco citato.

Quarta: Cum quis in alia qualibet fcientia, etiam Grammatica: vt Gloffa annotauit in cap. Cum ex eod. de electio. in sexto, in verbo (Literarum) fuum ftudium, & operam ponit, idque in loco ftudii generalibus publice deftinato, in prædicto capitulo. Cum ex eo, de electio. in sexto. Ad hoc tamen ftudium literarium neceffe est, vt Parochus a fuo Epifcopo, in cuius diocæfi beneficium habet, facultatem impetret. c. Relatum, Et c. Tria, de Cleric. non refid. Et in cap. Cum ex eo, paulo ante memorato.

Sed ante Concilium Tridentinum. hæc facultas de more non petebatur, vt Innocent. Hofiens. Et alii restantur in cap. Inter quatuor, Et cap. Relatum, de cler. non refid. Quia in eo c. Relatum: Pontifex fob difunctione dixit: Nifi forte de licentia eorum prælatorum, vel ftudio literarum, vel aliis bonis caufis contigerit eos abesse. Erta dixit Syluest. in verbo (Refidentia) quaest. 7. Rebuff. in præci. beneficio. tit. de difpenfat. de non refidendo. Et ante idem Concilium paffim impetrari solebat in curia Romana a Summo Pœnitentiaro.

Extra Pij Quarti Constitutio huius principii: Sanctiffimus: vbi ftatuit prædictam facultatem ab alio, quam à Romano Pontifice impetratam ob ftudium literarum, nullius esse momenti ad fructus beneficii percipiendos, nisi accedente confensu ordinarii, in cuius diocæfi constitutum est beneficium animarum curæ coniunctum.

Quinta caufa est, qua Clericus abest ratione ministerii, & obsequii, quo Papæ defert. c. Cum dilectus, c. Cum ad audientiam, cap. de Cler. non refid. Nam eo ipfo quod quis iuffu Papæ id facit, eius auctoritate a feruendo in Ecclefia iuftam vacationem habet, quoniam Papa fciens, eum tacite lege foluit.

Potro hæc caufa vt fit iufta, & legitima in Epifcopis, Parochis, & aliis beneficiariis curam animarum habentibus, & nihilominus inferuientibus Papæ, debet reduci ad vnam ex illis quatuor, quas memorat Concilium Trident.

sess. 23. cap. 1. Nimirum, si talem absentiam postulet Christiana charitas, vrgens necessitas, debita obedientia, vel euidens Ecclesie, vel reipublice utilitas: quas causas statim inferius explicabit. Nam sine iusta, & debita causa Papa prædictis beneficiariis, cum habeant curam animarum, indulgere non potest, vt perpetuo, vel ad longum tempus absint à suis Ecclesiis. Syluester in *verbo (Residentia) quest. 7.* dicit, generatim, eos, qui in sacello Pontificio tanquam Cantores, Cappellani, vel Clerici inseruiunt, legitime excusari: & simpliciter quicumque Papæ inseruiunt, etiam Notarii & alii Scriptores, si id faciant iussu Pontificis. Hanc Syluestri sententiam, Ego admitto in Canoniciis, & aliis beneficiariis simplicibus animarum cura carentibus: nam cum iure tantum communi Canonico residere cogantur, Papa si sciens iubet eos sibi inserui in sacello Pontificio, vel curia Romana, eo ipso tacite dispensare videtur, vt à suis Ecclesiis absint.

Et quamuis Papa sine debita causa dispenset, nihilominus rata & firma erit dispensatio, cum tantum sit iuris Canonici relaxatio. Non tamen admitto in Episcopis, Parochis, vel aliis beneficiariis curam animarum habentibus, & inseruientibus Papæ: quia huiusmodi beneficiarii non tantum iure Canonico in suis Ecclesiis assidue adesse debent, sed etiam diuino, vel naturali: at ius diuinum, vel naturale sine iusta & debita causa Papa relaxare non potest.

Ex primis quatuor causis potest Summus Pontifex dispensare, vt absint à propriis Ecclesiis, qui curam animarum habent.

Sexta causa est: Cum vnus Canonicus, vel duo, Episcopo inseruiunt. *cap. Ad audientiam, supra citato.* Idem iudicandum de eo, qui Pontificis legato inseruit in iis quæ pertinent ad prouinciam ei demandatam. *Abb. in c. Cum dilectus, de Cleric. non resid. num. 6.* dicit esse communem opinionem, quamuis ipse aliquantulum dubiter, num ea vera sit, sed communis opinio tenenda est. Idem verum est de iis familiaribus, qui inseruiunt Cardinalibus auctoritate, & iussu eius, qui id potest imperare. Nam id consuetudine receptum est. *Ioan. Andreas, Hostiensis, Panormi. in c. Cum dilectus, de Cleric. non resid.*

Quærat aliquis, An hæc sexta, quam posuimus, causa, locum habeat dumtaxat, quando Canonicus, Cardinali, vel Episcopo, vel Legato suum præstat obsequium ob commune bonum totius Ecclesie Catholice, prouinciæ, ve, vel illius Ecclesie cuius est Beneficiarius, vel ipsius Cardinalis, Legati, vel Episcopi iustum & legitimum mandatum: An etiam quando inseruit ad priuatum suum commodum, vel ipsius Cardinalis, vel Legati Pontificii, vel Episcopi? *Navarrus loco citato,* & alii affirmant solum in illis primis locum habere, ac proinde eos iustam absentie excusationem non habere, qui Cardinali, Legato, vel Episcopo sui priuati commodi, & lucri causa inseruiunt: cuiusmodi sunt Notarii & ceteri, qui in vrbis Curiales vocantur. Vnde Alexander, & lafon in *l. Scriuarii C. de testamen. militari* aiunt: *Reipublica causa eos abesse solum intelligimus, qui non sui commodi causa, sed coacti absint. l. Reipublica. l. Non vere. ff. Ex quibus causis d. l. l. Ita Angelus verb. Clericus, 7. num. 2. Ita Glossa in cap. 2. de priuileg. in sexto, in verbo, Sedem eandem. Ita Ioan. Selua de beneficiis par. 4. q. 6. num. 19.*

Si autem quæras, An proxime dicta causa non solum locum habeat in Canoniceis, sed etiam in aliis beneficiariis, qui dignitatem, officium, administrationem sine vlla cura animarum habent. Præterea etiam in Parochis, & aliis, quibus est cura animarum iniuncta? Syluester *loco paulo ante allegato* censet, in omnibus locum habere: idque probat ex *cap. Iubemus, de consecrat. dist. 3. c. cap. Cum pastoris. 2. quest. 2.*

At Ioan. Andreas, & Panormitan. in *cap. Ad audientiam, de Cleric. non residens.* sentiunt: eum beneficiarius obest ob

obsequium, quod præstat Episcopo, vel Papæ, solum locum habere in Canoniceis, non in aliis beneficiariis dignitatem, administrationem, vel officium, vel curam animarum interiorem vel exteriorem habentibus.

Cum vero Beneficiarius abest ob alias causas prædictas, habere locum in quibusvis beneficiariis etiam curæ animarum additis. Profecto in *cap. Ad audientiam, c. c. D. cetero,* expressim sermo est de Canoniceis: in *cap. vero Iubemus, c. cap. Cum pastoris: quæ capita Syluester citauit,* habetur sermo de presbyteris: & propterea presbyteros Syluester interpretatur Parochos, & quosuis alios curam animarum habentes: sed id ex eo capite non colligitur.

Quarto quæritur, Ad quot capita reuocari queant omnes istæ causæ, ob quas Parochus Papæ, vel ordinarii consensu à sua Ecclesia possit abesse? Respondeo ad quatuor tantum capita eas causas redegisse Concil. Trid. *sess. 23. c. 1. de reform. quæ sunt ista.*

Prima quidem causa est, Christiana charitas. Secunda, euidens communis necessitas. Tertia, obedientia, quæ maioribus debetur. Quarta, est euidens Ecclesie, cui quis præfectus est, necessitas, vel utilitas.

Ad primum caput reducitur, cum quis abest ad iuuantam priuatum aliquam Ecclesiam ad dirimendas eas, quæ inter aliquos ortæ sunt, lites & controuersias, similitates, dissidia & odia.

Ad secundum caput reuocatur, cum quis ad tempus abest ob morbum curandum, bellum, hostium incursum, pestem seuientem, aeris intemperiem, vel ob inimicitias, odium, vel offensionem principis, vel populi declinandam, denique ob vitæ, vel salutis, vel libertatis periculum ad tempus deuitandum.

Ad tertium caput redigitur, cum quis abest, vt pareat Papæ, vel eius Legato, vel Episcopo, obsequium, & officium iustum, ac debitum imperanti, cuiusmodi esset ad vitandam prouinciam, vel dicecesim: ad pacem componendam.

Ad quartum denique caput reuocatur causa, qua quis abest ad Synodum Generalem, vel Prouincialem, vel Dioecesanam rite & legitime vocatus.

Quinto quæritur, An iusta sit causa, vt quis Episcopus lege residentis, Summi Pontificis consensu soluarur, si sit curie Romanæ Camerarius, vel Vicecancellarius, vel Summus Pœnitentiarius, vel Cameræ Apostolicæ Thesaurarius, vel Auditor Rotæ, vel à Secretis, aut à Confessionibus Papæ, vel Cantor in cappella Pontificia? Negare videtur Caietanus in *secunda secunda quest. 185. artic. 5.* hanc iustam esse causam non residendi: eo quod huiusmodi munera & officia commode sibi ab Episcopis exequi, & obire queant. Quæ sententia placet etiam Soto, *lib. 10. de iustit. quest. 3. art. 4.* & profecto vera videtur, cum adsint alii satis idonei ad hæc munera & officia. Si autem desint, qui his muneribus pares esse possint, licite Papa Episcopum hisce officiis præficit, facultate concessa vt à suis Ecclesiis absint.

Sexto quæritur, An iuste quoque sint causæ Canonum rigorem laxandi, vt quis Episcopus, in curia Regum, & aliorum secularium principum fungatur munere & officio Regii præsidis, vel Confessarii, vel Consiliarii, vel in hæreticos Inquisitoris, vel vt Proregis officium faciat, vel denique vt ciuilem reipublicæ administrationem habeat? Nam commune reipublicæ bonum est priuato præferendum, & in Authentic. *quomodo oport. Episcop. collat. 1. c. authentic. de sanct. Episcop. collat. 9.* permittitur Episcopis, vt possint ad annum in curia manere, & diutius, Cæsaris facultate. De his Caietanus licet non meminerit expresse: videtur tamen implicite sensisse, id genus munia & officia iustam absentie excusationem non dare, cum videlicet per alios fieri, & obiri commode possint: quod certe Sot. *libro 10. de iustit. quest. 3. artic. 4.* aperte docet. Si tamen ea sit hominum penuria, vt alii satis ido-

nei minime reperiantur, qui hæc præstent obsequia, licet Episcopo cum Romani Pontificis, non Cæsaris indulgentia, his muneribus præesse, eo quod ad communem reipublicæ salutem pertineant, & p̄ciato cōmodo commune bonum charitatis lege præponitur: nec authenticæ citatæ vim habent in hæc, cum sit causa spiritualis residentia episcoporum.

Septimo queritur, An Cardinalium munus & officium legitimam illis afferat causam, ut tametsi episcopi sint certarum ecclesiarum, quæ procul ab vrbe distant, ab illis absint, ut in Romana curia commorentur? Negat Caietanus loco citato: negat etiam Sotus *questio. 5. art. prædictis*, causam eam esse legitimam, hæc enim ratione: quod Cardinales alii non desint, quorum consilio, sapientia, diligentia, industria, & opera ut possit Romanus Pontifex.

Quorundam iuris Pontificii interpretum videri fuisse sententia, videlicet Oldrad. *consil. 48. Martini Laud. de Cardinal. quest. 5. Et in alio tract. de Cardinal. q. 68. Andreæ Barbat. de præsent. Cardinal. q. 12. Villadieg. de origine Card. num. 11. 12. q. 5. Et num. 62. q. 13.* Cardinales statione muneris, & officii, quod obeunt, in curia Romana adesse debere, ac proinde iustam excusationem habere, ut absint ab ecclesiis, quarum sunt episcopi. Nam *cap. Cum dilectus, c. Ad audientiam, c. de cetero. de Cleric. non resid. 11.* qui inferunt Romano Pontifici, iustam habent causam, qua possint à suis ecclesiis abesse. Item Romana Ecclesia est communis omnium ecclesiarum mater & magistra: nam propter hanc rationem in *Extravag. Execrabilis. de præben. cum Ioannes 22.* prohibeat pluralitatem beneficiorum. excipit Cardinales: ergo qui ei inferunt, cæteris ecclesiis hoc ipso inferuit videtur.

Cæterum, præstat eorum sententia, ut Caiet. & Soti *loco supra citatis* & aliorum, qui docent, Cardinales in ecclesiis, quibus ut pastores præsciuntur, commorari & præsentem esse, iure etiam communi compelli, ita ut non eo ipso quo Cardinales sunt, à residendi præcepto sint liberi. In Concil. Trid. *sess. 23. c. 1. de reform.* habetur, etiam Cardin. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ obligari ad personalem residentiam. Et ante Concil. Triden. Doctor commun. docuerunt in *c. bone memoria 1. de postul. prælat. Cardinalatum, & episcopatum esse incompatibilia: exceptis iis sex episcopis vrbi vicinis, quibus annexus est Cardinalatus: item quia Cardinalis ad episcopatum non eligitur, sed postulat, ut docet Villadiegus tract. de origine Cardinal. q. 5. n. 17.*

Dubitari tamen iure potest, An præcisè hinc temporibus ipsum Cardinalis munus, & officium iusta sit causa, ob quam Papa tuto possit illi facultatem concedere, in ecclesia, cuius est episcopus creatus, non residendi? Meo iudicio, quandoquæ Cardinalis eo est consilio, sapientia, prudentia, industria, & diligentia, ut Papa hisce administracionibus plurimum indigeat, licite illum Papa soluit hac lege, cum eius præsentia in curia Romana ob commune totius Ecclesiæ bonum, sit necessaria, vel utilis.

Dices: eo ipso, quo eius præsentia, in vrbe est necessaria, consequi, ut ecclesiam, cuius est factus episcopus deponere debeat, quandoquidem publicum Cardinalis officium cum episcopatu simul haberi non potest. Respondet iure diuino minime ad id faciendum compelli, dum Papa prædictam legem hac de causa relaxat: & idem iuris est in eo, quem primo Rom. Pontif. Card. creat, & deinde eorundem ecclesiæ Episc. præficit. Quod enim vnus, & idem sit Card. & episcop. communi ecclesiarum salutem prodesse potest, cum tanta est personæ auctoritas, vel ob vitæ probitatem, vel ob sapientiam, & industriam, vel ob potentiam, & nobilitatem, ut vtrique muneri & officio satisfacere commode possit.

Tota igitur quæstio eo reuocatur, An præcisè Cardinalatus offic. iusta causa sit, qua episcop. à sua Ecclesia abesse possit Canonis relaxato rigore? Nec id modo queritur, si tanta sit Clericorum paucitas, ut idonei Card. non sint, nisi qui episcopi: sed quæstio est de eo, quod plerumque

contingit, videlicet, cum non desint, qui ad Cardinalium officium promoueri queant. Quia in re Caietanus recte videtur sensisse, & cum eo Sotus, Episcopum Cardinalem creati, aut Cardinalem factum Episcopum Papæ auctoritate, eo ipso à residendo in sua ecclesia non posse indulgentia solui & liberari: quia eius præsentia in Romana curia utilis & necessaria non est, cum alii non desint, quorum consilio, & opera Pontifex possit uti.

Octavo queritur, An Episcopi, Abbates, vel Priores iure non tituli, sed Commendationis, vel Administracionis perpetuæ habentes Ecclesias, debeant in eis commorari & præsentem adesse, sicut hi, qui iure tituli eas habent? Respondet dist. nunguam esse, aut queritur, An iure communi antiquo, aut potius an iure nouo residere cogantur: nam constat iuxta Conc. Trident. decretam. Pium IV. Constitutionem edidisse, quæ incipit: *In summa: ubi sic ait: Motu proprio, Et ex certâ conscientia nostra, ac de Apostolica potestatis plenitudine omnibus Et singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Et Episcopis presatis, ac aliis quibuscumque, etiam quauis auctoritate, dignitate, gradu, vel præsentia præfulgentibus, prædictas Ecclesias in commendam, vel administracionem, aut alio quouis nomine obtinentibus, Et aliis quibuscumque beneficiis curam animarum habentibus, qui iuxta Decreti super residentia in Concilio prædicto promulgati tenorem personalem in suis Ecclesiis residentiam facere tenentur, in virtute sanctæ Obedientie, Et ultra penam in dicto decreto Concilii contentam, etiam sub priuationis eorum à regimine Et administracione Ecclesiarum suarum: districte precipiendo, Et Apostolica scripta mandauimus, quatenus omni reuocata, in eisdem suis Ecclesiis, iuxta formam, Et tenorem dicti Concilii personaliter residentent.* Hæc in ea constitutione. Item, ut probat Gomellus in *regula de infirm. resign. quest. 13. Et in regul. de tuen. possess. quest. 5.* commendationes Ecclesiarum, quæ nunc sunt in vtu, locum tituli habent, quoniam sunt perpetuæ. Olim vero Commendatarii, qui erant ad tempus, locum tituli non habebant, & ideo filii residere ratione tituli quem non habebant non cogebantur: coguntur tamen Commendatarii perpetui, quales nunc sunt.

Nono queritur, An ad breue & modicum tempus Episcopus, vel Parochus ab Ecclesia licite abesse queat? Concil. Trident. *sessio 23. cap. 1.* concedit Episcopis facultatem, qua absint ad duos menses, & ad summum tres: & hoc conceditur causa animæ relaxandi; & quia Canones, ac leges ad modicum tempus absentiam pro nihilo habent: dummodo id fiat æqua ex causa, quæ an talis sit, ipsorum conscientie relinquatur; & sine graui gregis detrimento: & dummodo præsentem in suis Ecclesiis adsint, quo tempore anniuersaria Aduentus Domini, Natalis, Quadragesimæ, Resurrectionis, Pentecostes, & celebratis Corporis Christi memoria celebratur. Presbyteris item curam animarum habentibus, datur facultas, ut possint ad duos tantum menses recedere: alioquin discedendi licentiam ultra bimestre tempus non obtineant, nisi ex iusta & graui causa cognita & approbata ab Episcopo, & dummodo facultas in scripto detur. Hæc ibi mandantur. Atque ita ad legitimam Parochorum absentiam in primis necesse est, ne absentia bimestre tempus excedat. Secundo, ut si illud tempus excedat, sit ex iusta & debita causa. Tertio, ut causa prius per Episcopum cognoscatur, & approbetur. Quarto, ut cum impetratur facultas ultra bimestre tempus ab Ecclesia recedendi Parocho, relinquatur Vicarium idoneum ab ipso ordinario approbandum cum debita mercedis assignatione. Quinto, ut eiusmodi facultas scripto & gratis concedatur. In Episcopis vero, legitimæ absentie causæ, vel à Rom. Pontifice, vel à Metropolitanano, vel eo absente, ab Episcopo Suffraganeo cæteris antiquiori residente approbari scripto debent: & in Metropolitanis & Episcopis exemptis, vel à Papa, vel à Suffraganeo antiquiori residente, ut ibidem Synodus constituit, & *sessio 24. cap. 12.* statuit eadem Synodus, Ne liceat obtinentibus in Ecclesiis Cathedralibus, vel collegiatis dignitates, Canonatus, præbendas, vel portiones, vigore cuiusli-

cuiuslibet statuti, aut consuetudinis ultra tres menses ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse.

Decimo quaeritur, An in Parochis ad absentiam duorum mensium, necesse sit, ut facultas ab Episcopo impetretur? Nauarrus in *Manuali* cap. 25. num. 121. negat eam requiri: vult enim ad absentiam ultra duos menses necessarium esse facultatem ab Episcopo datam, sed ad duorum tantum mensium absentiam, causam sufficere, quae ipsi Parocho bona fide iusta esse videatur. Id tribus argumentis concludit. Primo; quia id iure antiquo permittebatur, ut colligi videtur ex cap. *presentium*. 7. *quasi*. 1. quod correctum, aut sublatum non est. Deinde, quia Episcopo, qui auctoritatis legis vinculo tenetur, id concedit Concilium. Postremo, quia Concilium ait in hac parte seruandum esse in Parochis, quod in Episcopis. Alii tamen oppositum sentiunt, quibus videtur eam sententiam esse contra Glossam in cap. *Si quis in Clero*. 7. *quasi*. 1. dicentem, posse Clericum abesse à sua Ecclesia per tres Hebdomadas, vel per duos menses, dummodo ab sit licentia superioris. Et cum ipsius Concilii Tridentini verbis nequaquam congruere: ait enim Synodus, *Discedendi licentiam ultra bimestre tempus nisi ex gravi causa in scriptis, gratisque concedendam non obtineant*: ergo videtur Synodus decernere, etiam licentiam recedendi ad duos menses dari debere Parochis ab ipsis ordinariis locorum, quamvis ad eam dandam grauis causa non requiratur, & sine scripto ea concedi queat. Mihi sententia Nauarrus probabilis videtur: nam absentiam ad duos menses tantum, modicum esse Concilium iudicauit: & quod modicum est, Canones, & leges pro nihilo reputant.

Quaeritur, num iure antiquo ad modicum tempus possit Parochus abesse absque vello Episcopi consensu? De hac quaestione legenda est Glossa in cap. *presentium*, §. cap. *Si quis in Clero*. 7. *quasi*. 1. §. cap. *Quoniam*, ut licet non contestat in verbo. Canonibus definitum. Ioannes Selua, de beneficiis parte 4. *quasi*. 6. num. 13. ait licitum fuisse ab duas, vel tres Hebdomadas abesse: & citat Hostiensem, Ioannem Andream, & Abbatem, eo quod modicum pro nihilo leges, Canones, & iura habent. Is item, qui breui est rediturus, non iudicatur, aut abesse, aut recedere: quia Parum pro nihilo reputatur. Quare videtur Concilium Tridentinum quo diximus loco declarasse, quantum absentiae tempus pro modico, & proinde pro nihilo habeatur, nimirum in Parochis, ac ceteris beneficiariis curam animarum habentibus, trium Hebdomadarum spatium, ut habetur in cap. *Si quis in Clero*. 7. *quasi*. 1. vel ut dicitur in cap. *presentium*, ead. causa, §. *quasi*. duorum mensium tempus: in Episcopis, & ceteris superioribus, qui pluribus & grauioribus curis, & negotiis detinentur, trium mensium spatium. Et vtrumque tempus ait Concilium, singulis annis siue continuum, siue interruptum accipiendum esse.

Quaeritur postremo, An quando subita necessitas occurrat, qua nec Parochus Episcopum adire queat, nec Episcopus Papam, vel Metropolitanum, facultatem impetrandi causa, fas sit vtrique abesse, absque superioris consensu? Respondet Ioannes Selua ex Hostiensis, Ioanne Andream, & Abbate, licere abesse, quoniam subita necessitas, cum grauis sit, moram non patitur, Præterea Synodus Tridentina sessione 23. cap. 1. in Episcopis excipit, cum absentia incidit propter aliquod munus, & reipublicæ officium Episcopatus adiunctum. Cuius, inquit, absentia, quoniam causa sunt notoria, & interdum repentina, ne eas quidem significare Metropolitanis necesse erit. Et tandem Synodus concludit: *Ad eundem tamen Metropolitanum cum Concilio Prouinciali spectabit indicare de licentia à se, vel à Suffraganeo datus: & videre, ne quis eo iure abutatur, & ut poenis Canonice errantes puniantur.*

C A P. V.

Cuius sit facultatem dare, qua Beneficiarius à suis Ecclesiis absint.

Primo quaeritur, An non solum ad Romanum Pontificem, sed etiam ad Episcopos, & alios inferiores locorum ordinarios spectet, iuris rigore laxato, potestatem facere, ut aliquis Beneficiarius à sua absint Ecclesia? Respondeo, huiusmodi facultatem, & à iure, & à Papa, & ab Episcopo aliquando concedi. In primis ius ipsum commune concedit Parochis, & ceteris curam animarum habentibus, ut liceat abesse ad quinquennium, dum Theologiam in aliqua Academia publice docenti Magistro operantur, cap. *de Magistris*, §. cap. 2. de *privilegiis*, in sexto. Idem iuris est, cum quis iuri Canonico studet, ut supra dixi, & id Archidiaconus, & Panormitanus annotarunt. Eodem item capite conceditur facultas, ut absint toto tempore, quo publice in Scholis studii literarii generalibus Theologiam docuerint, aut ius Canonicum, ut communis habet opinio. In his igitur duabus causis, ut Syluester, & Nauarrus obseruauerunt, & iam ante dixi, necesse non est vllam aliam facultatem, ab ordinariis impetrare, vel petere, siquidem eam ius ipsum commune concedit: dummodo relinquatur Vicarium idoneum ab ordinario approbandum, cum debita mercede assignatione. Concilium Tridentinum sessione 23. cap. 1. §. cap. *Cum ex eod. de elect.* in sexto, §. Porro. Episcopos, ac ceteros superiores totus Papa potest residendi obligatione, & lege solueret: Episcopus vero potest Parochis, ac ceteris beneficiariis curam animarum habentibus facultatem concedere, ut ratione studii literarii absint ad septennium, cap. *cum ex eo, de elect.* 6. & cap. *Relatum, de Cleric. non residen.* vbi dicitur sic: *Nisi forte de licentia suorum Pralatorum.*

Item, Papa potest facultatem dare ex causa iusta, & debita, ut Beneficiarius perpetuo absint ab Ecclesia, Episcopus vero eam facultatem dare non potest, sed ad tempus, ut dicitur in cap. *licet Canon. de elect.* in 6. §. cap. *Relatum, de Cleric. non residen.* At Papa nihilominus dare non solet licentias absentiae perpetuae, ut Glossa annotauit in cap. *Licet Canon. de elect.* in 6. in verbo (*Ad tempus*) & colligitur ex c. *ult. de rescript.* in 6.

Secundo quaeritur, An idem iuris, & potestatis habeat in hac parte Rom. Pontif. Legatus in Prouincia sibi demandata, quod Episcopus? Respondeo, habere. Sic Ioannes Selua Par. 4. de *benef.* q. 9. quod idoneis argumentis confirmat.

Tertio quaeritur, An Collegium Canonicorum sede vacante possit facultatem, siue licentiam concedere, quam dare possit Episcopus? Respondeo, cum eodem auctore parte 4. *quasi*. 13. §. cum Abbate in cap. *Relatum, de Cleric. non resid.* versicul. Sed hic quaeritur, posse: quia in iis, quae sunt iurisdictionis non voluntariae, sed necessariae, potestas Episcopi transit ad Canonicorum collegium, cap. 1. de *inst.* in 6. §. Glossa Clem. 1. de *hæret.* D. D. in cap. *transmissam, de elect.* §. cap. 1. §. 2. de *translat. Episcop.* §. cap. *cum olim, de maiorit.* §. obed.

Quarto quaeritur, An locorum ordinarii inferiores Episcopo, facultatem dare possint Parochis, & aliis beneficiariis curam animarum habentibus recedendi à suis Ecclesiis ad tempus aliquod? Respondeo, eos posse. Abb. in c. *Relatum, de Cleric. non resid.* num. 4. Innocent. Hostiensis in eod. capitul. *Relatum, de Cleric. non resid.* & colligitur ex cap. *Licet Canon. de elect.* in sexto, in verbo, *ordinarius*, vbi dicitur: *Super residentia vero, ut permittitur, facianda possit ordinarius, gratiam dispensationis ad tempus facere*: nomine ordinarii intelligitur superior siue Episcopo maior, siue minor, ut ibi, ait Glossa. At in Concilio Trident. sessione 23. cap. 1. statutum est, ut si abesse debeat, qui beneficium cum cura animarum habet, id faciat, causa prius per Episcopum cognita, & approbata. Item superior Episcopo minor

facul-